

Paskaidrojuma raksts un Rīgas domes priekšsēdētāja ziņojums par Rīgas pilsētas pašvaldības 2018.gada budžetu

Rīgas pilsētas ekonomiskā un sociālā situācija

Rīgas pilsētā un valstī kopumā 2017.gadā palielinājās ekonomiskās izaugsmes tempi un turpinājās darba samaksas pieaugums. Saskaņā ar Finanšu ministrijas prognozēm 2017.gadā Latvijas iekšzemes kopprodukts palielināsies par 3,7%, iepriekšējā gadā pieaugums bija 2,1%. 2017.gada pirmajos ceturkšņos īpaši strauji palielinājās ekonomiskā aktivitāte būvniecības sektorā, kā arī apstrādes rūpniecībā.

2017.gada pirmajā ceturksnī darba samaksa Rīgas pilsētā palielinājās par 3,1% salīdzinājumā ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, 2.ceturksnī darba samaksas pieaugums jau sasniedza 7,8% pret iepriekšējā gada 2.ceturksni. Darba samaksas līmenis Rīgas pilsētā 2017.gada 2.ceturksnī bija par 12% augstāks nekā valstī vidēji. Finanšu ministrija prognozē, ka darba samaksas pieaugums 2017.gadā pret iepriekšējo gadu būs 6,5%, 2018.gadā – 6%.

Darba samaksas pieaugums ir būtisks faktors pašvaldības kopējās ieņēmumu bāzes palielināšanā turpmākajos gados, jo Rīgas pilsētas pašvaldība vairāk nekā 60% no sava budžeta ieņēmumiem saņem no iedzīvotāju ienākuma nodokļa (turpmāk – IIN). Saskaņā ar Finanšu ministrijas prognozēm laikposmā līdz 2020.gadam netiek paredzēts nodarbināto skaita pieaugums tautsaimniecībā, iedzīvotāju ienākuma nodokļa bāzes paplašināšanos turpmākajos gados noteiks galvenokārt tikai algu pieauguma dinamika, kā arī no 2018.gada īstenotās IIN reformas patiesā ietekme.

Rīgas pilsētā 2016.gadā bija 312,7 tūkstoši nodarbināto, par 2,2 tūkstošiem mazāk nekā iepriekšējā gadā, nodarbināto skaita samazināšanās tendence bija vērojama arī valstī kopumā. Tajā pašā laikā turpinājās bezdarbnieku skaita un bezdarba līmeņa samazināšanās, bezdarba līmenis Rīgas pilsētā 2017.gada 3.ceturkšņa beigās samazinājās līdz 4,1% (no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem pilsētā), valstī vidēji šis rādītājs ir 6,6% līmenī. Salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, bezdarba līmenis Rīgas pilsētā bija samazinājies par 0,8 procentpunktiem, valstī kopumā – par 1,5 procentpunktiem. 2017.gada 30.septembrī Rīgas pilsētā bija 12,7 tūkstoši bezdarbnieku.

Atšķirībā no iepriekšējiem gadiem, 2017.gada laikā ievērojami palielinājās cenu pieauguma tempi, patēriņa cenu inflācijai 2017.gada septembrī sasniedzot 2,9% pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu. Ražotāju cenas šajā periodā palielinājās par 2,3%, bet būvniecības izmaksas par 3,3%. Finanšu ministrija 2017.gadā paredz patēriņa cenu pieaugumu par 2,8%, līdzīgu cenu pieaugumu prognozējot arī 2018.gadā.

Pēdējos gados uzlabojusies arī pilsētas iedzīvotāju materiālā nodrošinātība un dzīves apstākļi. Vidējā reālā neto darba alga Rīgā pēdējo piecu gadu laikā ir palielinājusies par 29%, samazinājies trūcīgo iedzīvotāju skaits. Ekonomiskās spriedzes rādītājs, kas parāda iedzīvotāju nespēju segt atsevišķas patēriņa izdevumu grupas, Rīgas pilsētā ir ievērojami samazinājies – no 61,1% 2010.gadā

līdz 30,8% 2016.gadā, un ir zemākais starp Latvijas reģioniem – valstī vidēji tas ir 41,4%.

Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem iedzīvotāju skaits Rīgas pilsētā 2017.gada sākumā bija par 0,3% lielāks nekā gadu iepriekš, pēc Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes datiem reģistrēto iedzīvotāju skaits Rīgas pilsētā šajā periodā bija palielinājies par 0,9% un bija 704,5 tūkstoši.

Rīgas pilsētas pašvaldības 2018.gada budžeta sagatavošana

Rīgas pilsētas pašvaldības 2018.gada budžets izstrādāts, ievērojot likumā „Par pašvaldību budžetiem”, likumā „Par pašvaldībām”, likumā „Par budžetu un finanšu vadību”, likumā „Par valsts budžetu 2018.gadam”, kā arī nodokļu likumos, Ministru kabineta noteikumos un citos normatīvajos aktos paredzētās prasības.

Rīgas pilsētas pašvaldības budžets sastāv no pamatbudžeta un speciālā budžeta. Speciālā budžeta ieņēmumus 2018.gadā veido ziedojumi un dāvinājumi. Saskaņā ar Rīgas domes Budžeta komisijas 2009.gada 21.augusta lēmumu ieņēmumus, ko veido īpašiem mērķiem iezīmēti ieņēmumi (privatizācijas fonda, atsavināšanas rezultātā iegūtie līdzekļi, Rīgas pilsētas pašvaldības nodeva par pašvaldības infrastruktūras uzturēšanu un attīstību, dabas resursu nodoklis u.c.), ieņēmumi no maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi, transferti, kopš 2010.gada iekļauj pamatbudžetā.

Rīgas domes Finanšu departaments, ievērojot Rīgas pilsētas pašvaldības apstiprinātās budžeta prioritātes, iepriekšējo gadu budžeta veidošanas galvenos pamatprincipus un piesardzību saistībā ar paredzamajām izmaiņām nodokļu politikā, nosūtīja budžeta izpildītājiem budžeta ieņēmumu un izdevumu kontrolskaitļus.

Rīgas pilsētas pašvaldības 2018.gada budžeta projekta izdevumu noteikšanas pamatprincipos tika noteikts, ka budžeta izdevumi 2018.gada pamatbudžetā tiek plānoti, nepārsniedzot Rīgas domes 2016.gada 20.decembra saistošajos noteikumos Nr.231 „Par Rīgas pilsētas pašvaldības 2017.gada budžetu” paredzētos izdevumus.

Valsts budžeta transfertu un budžeta iestāžu ieņēmumu samazināšanās gadījumā par atbilstošu summu jāsamazina arī izdevumi.

Budžeta izpildītāji (par attiecīgajām programmām atbildīgais Rīgas domes departaments vai pašvaldības iestāde) veic Rīgas pilsētas pašvaldības 2017.gada budžetā apstiprināto programmu izvērtējumu.

Rīgas pilsētas pašvaldības 2018.gada budžeta priekšlikumus Rīgas domes Budžeta komisija izskatīja 2017.gada 24.novembrī un nosūtīja izskatīšanai Rīgas domes Finanšu un administrācijas lietu komitejai ar kopējo ieņēmumu apjomu 906 622 100 *euro* un izdevumu apjomu 954 905 677 *euro*.

Pašvaldības triju gadu budžeta ietvars

Rīgas dome 2015.gada 9.jūnijā apstiprināja iekšējos noteikumus Nr.15 „Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta izstrādes, apstiprināšanas, izpildes un kontroles kārtība”, kas bija pamats, lai Rīgas domes Budžeta komisija 2015.gada

15.jūnijā pirmo reizi varētu apstiprināt Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta ietvaru 2016.–2018.gadam.

Budžeta izpildītājiem ir skaidri definēti bāzes izdevumi turpmākajam periodam. Sastādot 2018.gada budžetu, tiek apstiprināts Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta ietvars 2018.–2020.gadam.

Pašvaldības triju gadu budžeta ietvara plānošanas uzsākšana pozitīvi iezīmējusi vadlīnijas pašvaldības budžeta ieņēmumu un izdevumu attīstībā un dod iespēju paredzamāk plānot lielus, finansiāli ietilpīgus pilsētas attīstībai nozīmīgus projektus, sevišķi saistībā ar Eiropas Savienības līdzfinansētu projektu ieviešanu.

Pēdējā laikā arvien vairāk tiek izteiktas prognozes par strauju dinamiku valsts ekonomikas izaugsmes rādītājos un turpmākajos valsts ekonomiskās attīstības scenārijos.

Svarīgākās pilsētas budžeta ienākumu pozīcijas (IIN un nekustamā īpašuma nodoklis (turpmāk – NĪN) Rīgas pilsētas pašvaldība 2019.gadam un 2020.gadam prognozē piesardzīgi.

Tikai 2015.–2017.gadā bija stabilitāte pašvaldību budžetu ietekmējošo nodokļu jomā, netika būtiski mainīta likumdošana attiecībā uz nodokļa likmēm, mainīts nodokļa ienākuma sadalījums starp valsts un pašvaldību budžetiem. Līdz šim periodam Rīgas pilsētas pašvaldības vidējais iedzīvotāju nodokļa ieņēmumu pieaugums bija tikai 2,5% gadā un pašvaldība nesaņēma ar ekonomisko izaugsmi un nodarbinātību saistīto nodokļu ieņēmumu pieaugumu. 2015.–2017.gadā iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi pieauga vidēji par 8,25% gadā. Tomēr, jau sākot ar 2018.gadu, ir uzsākta vēl nebijuša apjoma nodokļa reforma, kā rezultātā kopējie iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi ir nepietiekami un pat samazināsies 2019.gadā salīdzinājumā ar 2018.gadu, tiks papildināti ar speciālu valsts budžeta dotāciju pašvaldībām, kur garantijas gan nesniedzās tālāk par 2018.gadu.

Nemot vērā šos faktorus, izstrādātā Rīgas pilsētas pašvaldības iedzīvotāju ienākuma nodokļa prognoze 2019.gadā paredz pieaugumu 2,5% apmērā un arī 2020.gadā 2,5% apmērā, kas atbilst minimālai pašvaldības iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumu pieauguma dinamikai.

Lai gan bija indikācijas, ka Finanšu ministrija un Vides un reģionālās attīstības ministrija gatavo būtiskas izmaiņas NĪN iekasēšanas kārtībā, t.sk. par vienīgo mājokli, tomēr 2017.gada laikā nav tikusi izstrādāta neviena reāla likumdošanas iniciatīva, kas ļauj prognozēt stabilu plānoto ieņēmumu apjomu ar pieļāvumu, ka kadastrālo vērtību kāpums saglabāsies vidēji 1% apmērā, ņemot vērā būvniecības apjomus pilsētā un jaunu objektu iekļaušanu nodokļu bāzē.

Rīgas pilsētas pašvaldība turpmākajiem gadiem ir paredzējusi līdzsvarotu un stabilu budžeta attīstību. Minimālais naudas līdzekļu atlikumu apjoms uz katra gada sākumu tiek plānots ne mazāk kā 20 miljonu *euro* apmērā.

Latvijas Banka savā skaidrojumā norāda, ka budžeta fiskālā telpa ir naudas līdzekļi, kurus var izmantot jaunu izdevumu finansēšanai, kas nonāk valdības rīcībā, ja attīstās tautsaimniecība. Arī Rīgas pilsētas pašvaldības triju gadu budžeta ietvarā indikatīvi tiek aprēķināta fiskālā telpa, kas ir līdzekļu apjoms, par kuru lemj Rīgas domes Budžeta komisija, lai nodrošinātu pašvaldības prioritāšu īstenošanu, lemjot par pilsētas gadskārtējo budžetu un saglabājot līdzšinējo izdevumu apjomu pašvaldības prioritāšu nodrošināšanai nemainīgā līmenī.

**Rīgas pilsētas pašvaldības trīs gadu budžeta ietvars
2018., 2019. un 2020.gadam**

/euro /

	2018.gads	2019.gads	2020.gads
Pamatbudžeta ieņēmumi - kopā, t.sk.:	906 510 913	931 776 884	950 435 090
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	582 001 568	596 551 607	611 465 397
Nekustamā īpašuma nodoklis	115 052 772	116 203 300	117 365 333
Azartspēļu nodoklis	4 784 041	4 784 041	4 784 041
Dabas resursu nodoklis	824 867	824 867	824 867
Pārējie nenodokļu ieņēmumi un budžeta iestāžu ieņēmumi	51 705 168	42 671 969	41 871 969
Valsts budžeta transferti - mērķdotācijas un dotācijas	145 909 693	164 508 296	167 890 679
Pašvaldību budžetu transferti	6 232 804	6 232 804	6 232 804
Pamatbudžeta izdevumi - kopā, t.sk.:	954 794 490	919 069 503	907 652 995
Kārtējie izdevumi, no tiem:	470 184 473	471 192 375	474 783 410
Atbildība (atalgojums un VSAO iemaksas)	302 572 088	303 943 101	305 643 101
Ēku uzturēšanas izdevumi	40 902 750	42 947 888	42 947 888
Procentu izdevumi	47 215 680	45 948 695	44 050 882
Subsīdija un dotācija	128 601 863	124 474 605	123 674 605
Sociālie pabalsti, no tiem:	41 112 014	41 415 412	41 415 412
Sociālie pabalsti un pakalpojumi Rīgas pilsētas iedzīvotājiem	33 146 763	33 293 164	33 293 164
Kapitālie izdevumi, t.sk.:	170 099 032	136 162 715	121 528 021
Investīciju programma (01.27.00.)	68 717 926	12 968 936	15 000 000
Dzīvojamu māju (dzīvokļu) iegāde	11 573 862	11 713 862	11 713 862
Līdzfinansējums Eiropas Savienības fondiem un citiem projektiem	29 030 286	60 546 433	42 001 658
Pārējie kapitālie izdevumi	60 776 958	50 933 484	52 812 501
Iemaksas Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā	91 588 079	93 856 337	96 181 301
Pašvaldību budžetu transferti uz citiem budžetiem	5 993 349	6 019 364	6 019 364
Pamatbudžeta pārpalikums/deficīts	-48 283 577	12 707 381	42 782 095
Naudas līdzekļu atlikums gada sākumā	38 557 278	20 000 000	20 000 000
Tiešo aizņēmumu pamatsummas atmaksa	-26 377 644	-44 187 699	-76 035 334
Pieskaitītie aizņēmumi	59 152 272	65 156 346	76 214 887
Finanšu līzings - SIA "Rīgas pilsētbūvnieks"	-2 331 225	-2 331 225	-2 331 225
Fiskālā telpa	717 104	31 344 803	40 630 423
Naudas līdzekļu atlikums perioda beigās	20 000 000	20 000 000	20 000 000

Rīgas pilsētas pašvaldības 2018.gada budžeta ieņēmumu prognoze

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa (IIN) ieņēmumus Rīgas pilsētas pašvaldības budžetā turpmākajos gados ietekmēs galvenokārt divi faktori – ekonomiskās aktivitātes un algu izmaiņu dinamika, kā arī valstī īstenotā nodokļu reforma, kuras pasākumus paredzēts ieviest no 2018.gada. Sagaidāms, ka, diferencējot iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmi un nosakot zemāko nodokļa likmi 20% līmenī, kā arī pakāpeniski palielinot ar nodokli neapliekamo minimumu, kopējie šī nodokļa bāzes ieņēmumi 2018.–2020.gadā samazināsies. Šo ieņēmumu kritumu zināmā mērā kompensēs nodokļu ieņēmumu palielināšanās minimālās darba samaksas pieauguma no 380 *euro* līdz 430 *euro* rezultātā 2018.gadā, kopējais darba samaksas pieaugums tautsaimniecībā, kā arī paredzētie kompensējošie pasākumi nodokļu reformas ietvaros.

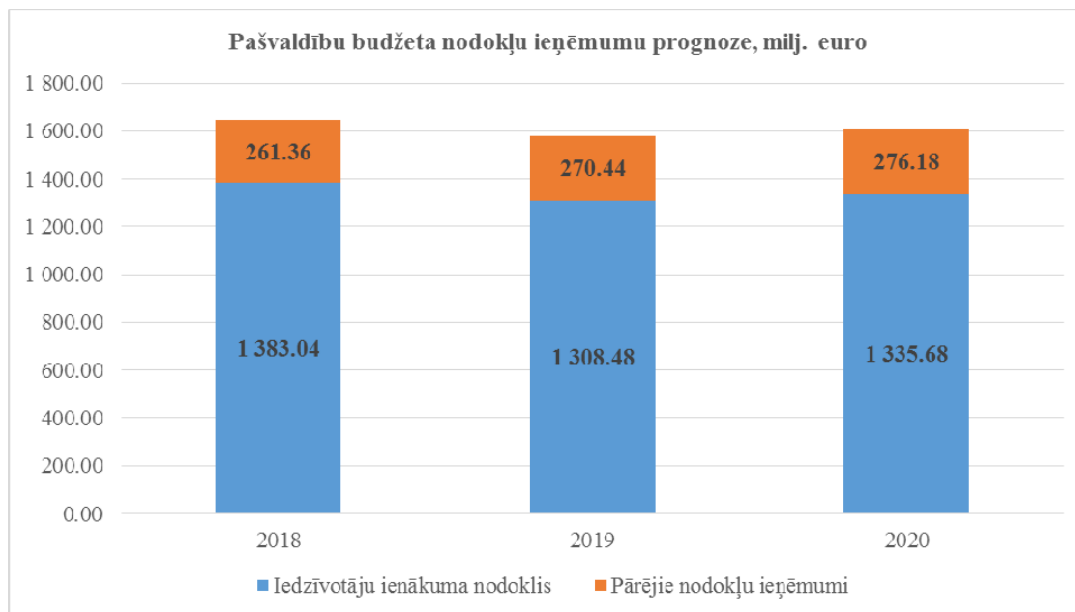
Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumu prognozes Rīgas pilsētas pašvaldības budžetā balstītas uz Finanšu ministrijas budžeta prognozi 2018.gadam par nodokļu reformas un kompensējošo pasākumu ietekmi uz valsts un pašvaldību budžeta ieņēmumiem 2018.–2020.gadam.

Nodokļu ieņēmumu prognoze valstī 2018.–2020.gadam, milj. *euro*

	2018	2019	2020
Nodokļu ieņēmumi valsts budžetā (neieskaitot veselības finansējuma ieņēmumus)	6 856.48	7 215.24	7 806.60
<i>Valsts pamatbudžetā</i>	<i>4 329.08</i>	<i>4 543.58</i>	<i>4 969.74</i>
<i>Valsts speciālajā budžetā</i>	<i>2 527.40</i>	<i>2 671.66</i>	<i>2 886.86</i>
Nodokļu ieņēmumi pašvaldību budžetā	1 644.40	1 578.92	1 611.86
<i>Iedzīvotāju ienākuma nodoklis</i>	<i>1 383.04</i>	<i>1 308.48</i>	<i>1 335.68</i>
<i>Nekustamā īpašuma nodoklis</i>	<i>236.92</i>	<i>244.50</i>	<i>249.39</i>
<i>Izložu un azartspēļu nodoklis</i>	<i>10.43</i>	<i>10.61</i>	<i>10.74</i>
<i>Dabas resursu nodoklis</i>	<i>14.02</i>	<i>15.33</i>	<i>16.05</i>
Kopbudžeta nodokļu ieņēmumi	8 500.88	8 794.16	9 418.46

(FM prognoze)

Lai kompensētu nodokļu reformas negatīvo ietekmi uz pašvaldību budžeta ieņēmumiem, papildus pasākumiem nodokļu politikas ietvaros ir paredzēta arī speciālā dotācija pašvaldību budžetiem no valsts budžeta. Šo dotāciju Finanšu ministrija plāno 19,6% apmērā no kopbudžeta nodokļu ieņēmumiem kārtējā gadā, un tā tiks sadalīta atbilstoši iedzīvotāju ienākuma nodokļa īpatsvaram Valsts kases sadales kontā kārtējā gadā. 2018.gadā šīs speciālās dotācijas apjoms visām pašvaldībām kopā veidos 21,1 milj. *euro* un turpmākajos gados tikai pieaugs.

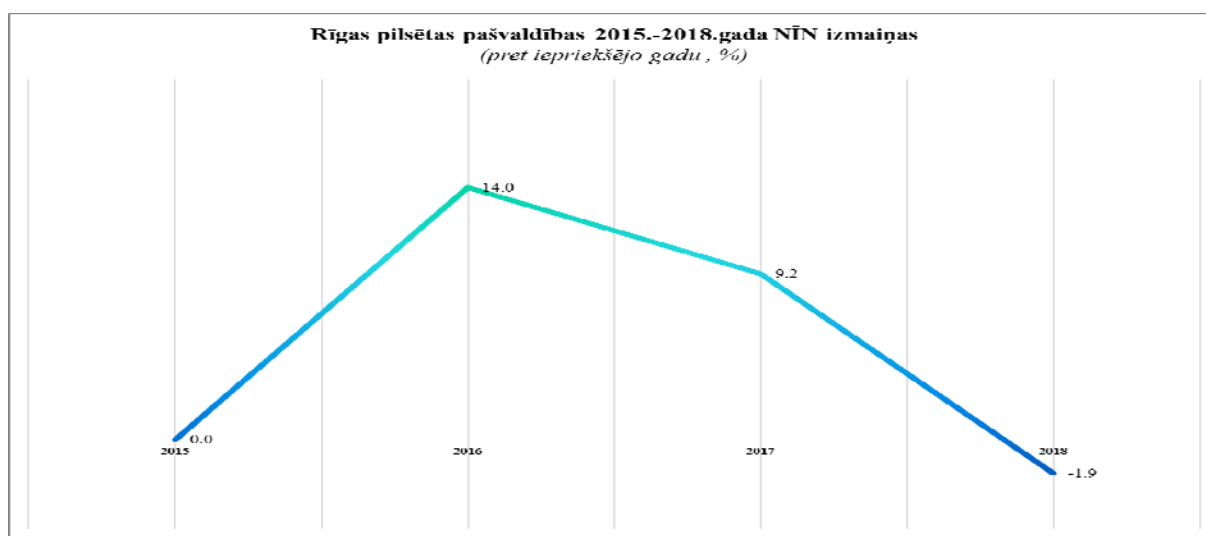
Pašvaldībām 2018.gadā tiek garantēti IIN ieņēmumi no plānotās prognozes, ievērojot šādu sadalījumu pa ceturkšņiem: I ceturksnī – 22%, II ceturksnī – 24%, III ceturksnī – 26%, līdzīgi kā iepriekšējos gados. Attiecībā uz IIN ieņēmumu kompensāciju IV ceturksnī 2018.gadā paredzēta šāda kārtība – gadījumā, ja tiek konstatēta IIN ieņēmumu neizpilde IV ceturksnī (no gada sākuma), ar Finanšu ministra atļauju to kompensē no valsts pamatbudžetā ieskaitāmās IIN daļas tādā apmērā, lai faktiskie pašvaldību budžeta nodokļu ieņēmumi kopā ar valsts budžeta kompensāciju būtu 19,6% apmērā no faktiskajiem kopbudžeta nodokļu ieņēmumiem, nepārsniedzot IIN ieņēmumu prognozi.

2017.gadā Rīgas pilsētas pašvaldības IIN ieņēmumu piekritošā daļa no Valsts kases sadales konta ir 41,5448%. Pēc pašreiz rīcībā esošās informācijas par šī nodokļa ieņēmumu sadalījumu starp pašvaldībām 2016.gadā (pēc kura tiek aprēķināts IIN sadalījums starp pašvaldībām 2018.gadā), Rīgas pilsētas pašvaldības daļa no Valsts kases sadales konta 2018.gadā var samazināties par 0,1 procentpunktu. Kopējā izmaiņu par vienu procentpunktu ietekme ir aptuveni 13 milj. *euro*, šī faktora samazinošā ietekme uz plānotajiem pašvaldības ieņēmumiem vērtējama ap 1,3 milj. *euro*. Lai gan Rīgas pilsētā reģistrēto iedzīvotāju skaits 2017.gada sākumā pieaug, šī palielinājuma ietekme pilsētas IIN ieņēmumu īpatsvarā no Valsts kases sadales konta atspoguļosies 2019.gadā, kas atkal ir pēdējais gads, kuru neietekmē veiktā nodokļu reforma (būtisks ar nodokli neapliekamo ienākumu minimuma pieaugums var sekmēt turīgāko reģionu īpatsvara pieaugumu).

Saskaņā ar Finanšu ministrijas prognozēm Rīgas pilsētas IIN ieņēmumi 2018.gadā paredzami 573,3 milj. *euro* apmērā. Valsts speciālā dotācija pašvaldībām 2018.gadā tiks sadalīta pēc IIN ieņēmumu īpatsvara, šīs dotācijas apjoms Rīgas pilsētas pašvaldībai 2018.gadā tiek plānots 9 milj. *euro* apjomā.

IIN ieņēmumi Rīgas pilsētas pašvaldības budžetā kopā ar speciālo valsts budžeta dotāciju 2018.gadā tiek plānoti 582 milj. *euro* apjomā, par 36,9 milj. *euro* (par 6,8%) vairāk nekā 2017.gadā.

Rīgas domes Pašvaldības ieņēmumu pārvaldes izstrādātā un Finanšu ministrijā iesniegtā **nekustāmā īpašuma nodokļa (NĪN)** bāzes prognoze 2018.gadam (neietver paaugstinātās nodokļu likmes, iepriekšējo gadu parādus un paredz pazeminātu iekasēšanas koeficientu 0,8) ir par 2% mazāka nekā attiecīgā prognoze 2017.gadam, jo Saeima lēma no 2018.gada atjaunot (uz vienu gadu izslēgto) koeficientu 0,7 zemei dzīvojamai apbūvei, kurai reģistrēts apgrūtinājums “kultūras piemineklis”. Pamatojoties uz šo bāzes prognozi, paredzams, ka nekustāmā īpašuma nodokļa ieņēmumi Rīgas pilsētas pašvaldības budžetā 2018.gadā būs 115,1 milj. *euro*, par 2% vai 2,2 milj. *euro* mazāk, nekā plānots 2017.gada budžetā.

NĪN īpatsvars Rīgas pilsētas pašvaldības budžetā ir būtiski palielinājies no 6% līdz 12,4% vairākkārtēju nekustamā īpašuma nodokļa likumdošanas un likmju izmaiņu rezultātā no 2008.gada, līdz maksimumu sasniedzot 2017.gadā – 13,2%. 2018.gadā nodokļa īpatsvars ieņēmumos samazināsies līdz 12,7%.

Šobrīd pašvaldībām ir piešķirtas plašākas tiesības nekustamā īpašuma nodokļa likmes piemērošanā.

Rīgas pilsētas pašvaldība ar saistošajiem noteikumiem ir paredzējusi 24 dažādas nodokļa atlaides no 25% līdz 90% ar fiskālo ietekmi uz ieņēmumiem kopumā par 9,7 milj. *euro*.

Rīgas pilsētas pašvaldība, plānojot budžeta ieņēmumus 2018.gadā, prognozēja augstāku iekasēšanas īpatsvaru pilsētā (kas Rīgā pēdējo 3 gadu laikā ir no 0,90 līdz 0,92), nekā ir normatīvajos aktos noteiktais koeficients (0,8), kas tiek izmantots iemaksu Pašvaldības finanšu izlīdzināšanas fondā aprēķiniem.

Azartspēļu nodokļa ieņēmumi, ņemot vērā pēdējo gadu ieņēmumu dinamiku, kā arī paredzētās izmaiņas šī nodokļa likumdošanā, 2018.gadā tiek plānoti 4,8 milj. *euro* apjomā, par 17,3% vai 0,7 milj. *euro* vairāk, nekā paredzēts 2017.gada budžeta plānā. 2019.gadā un 2020.gadā šī nodokļa ieņēmumu apjoms tiek plānots nemainīgā līmenī – 4,8 milj. *euro* gadā.

Dabas resursu nodokļa ienākumi Rīgas pilsētas pašvaldības budžetā 2018.gadā, ņemot vērā šī nodokļa izpildes dinamiku pēdējos gados, tiek plānoti 0,8 milj. *euro* apjomā, par 0,1 milj. *euro* mazāk, nekā plānots 2017.gadā, turpmākajos gados saglabājoties 0,8 milj. *euro* līmenī.

Nenodokļu un budžeta iestāžu ieņēmumu apjoms Rīgas pilsētas pašvaldības budžetā 2018.–2020.gadā tiek plānots, nosakot par bāzes līmeni ieņēmumus no privatizācijas un atsavināšanas 5 milj. *euro* apmērā, taču palielinot šīs grupas ieņēmumus 2018.gadā par 9 milj. *euro*, kā arī ievērojot plānoto SIA “Rīgas ūdens” dividendu grafiku un koriģējot ieņēmumu plānu atbilstoši Eiropas Savienības līdzfinansēto projektu gaitai. Budžeta iestāžu ieņēmumi plānoti 28,2 milj. *euro* apmērā un nenodokļu ieņēmumi 23,5 milj. *euro*.

Mērķdotācijas no valsts budžeta apjomu turpmākajiem gadiem visbūtiskāk var ietekmēt Eiropas Savienības līdzfinansēto projektu realizācijas grafiki, realizēto projektu finansējuma atmaksām būtiski pieaugot, sākot ar 2019.gadu.

Lielāko mērķdotāciju apjomu Rīgas pilsētas pašvaldība saņem izglītības nozarē, kur, lai arī regulāri tiek diskutēts par labāko budžeta sadalījumu skolām, nav plānotas būtiskas izmaiņas kopējā finansējumā.

Samazināts finansējums speciālo pirmsskolu un internātskolu finansēšanai no valsts budžeta.

Plānotais valsts budžeta līdzfinansējums par valsts apmaksāto pasažieru pārvadājumiem 2018.gadā paliek nemainīgs 8,2 milj. *euro*, kamēr neskaidrs paliek jautājums par valsts budžetā plānoto līdzekļu apjomu, ar PVN aplikot “0” biļetes sabiedriskajā transportā.

Nav detalizētas informācijas par valsts budžeta dotācijas apjomiem, kas tiks paredzēti Rīgas pilsētas pašvaldībai Dziesmu un deju svētku organizēšanai un dalībai pasākumā.

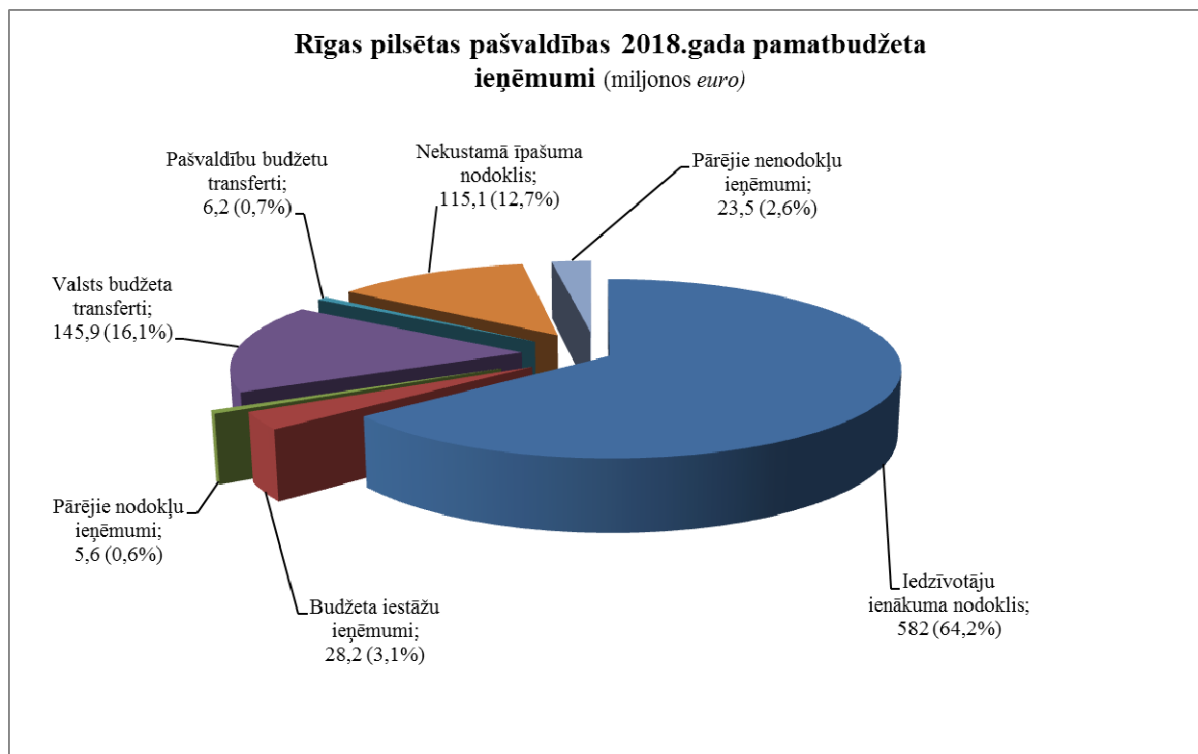
Kopējais mērķdotāciju un dotāciju apjoms 2018.gadā plānots 145,9 milj. *euro*, no tiem Eiropas Savienības līdzfinansēto projektu realizācijai 12 milj. *euro*.

Valsts budžeta transfertu apmērs 2018.gadā ir plānots, ņemot vērā valsts budžetā paredzēto finansējumu, spēkā esošos normatīvos aktus (Ministru kabineta 2012.gada 18.decembra noteikumi Nr.942 „Kārtība, kādā piešķir un finansē asistenta pakalpojumu pašvaldībā”, Ministru kabineta 2015.gada 17.novembra noteikumi Nr.649 „Kārtība, kādā pašvaldībām aprēķina un sadala valsts budžeta mērķdotāciju māksliniecišķo kolektīvu vadītāju darba samaksai un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām”, Ministru kabineta 2008.gada 11.marta noteikumi Nr.173 “Valsts pamatbudžeta valsts autoceļu fonda programmai piešķirto līdzekļu izlietošanas kārtība”).

Plānotas izmaiņas Ministru kabineta noteikumos „Noteikumi par valsts budžeta dotāciju pašvaldībām 2018.gadā par personām, kuras ievietotas sociālās aprūpes iestādēs līdz 1998.gada 1.janvārim” un noslēgtajos līgumos par Eiropas Savienības fondu apguvi.

Detalizēts mērķdotāciju apjoms norādīts saistošo noteikumu 5.pielikumā “Rīgas pilsētas pašvaldības 2018.gada valsts budžeta transferti”

Rīgas pilsētas pašvaldības 2017.gada budžeta prioritātes

Rīgas pilsētas pašvaldības 2018.gada budžeta prioritātes ir sociālā drošība, izglītības nozare un infrastruktūras attīstība. Pirmās divas prioritātes Rīgas pilsētas pašvaldībai ir nemainīgas jau gadiem.

Sociālā drošība. Lai gan Rīgas pilsētas pašvaldībā jau vairākus gadus samazinās trūcīgo personu skaits, kas ļauj samazināt izdevumus pabalstiem iedzīvotājiem, tomēr pašvaldība katru gadu lemj nesamazināt nozares finansējumu, bet līdzekļus, kas bija paredzēti pabalstiem, novirzīt, lai paplašinātu sociālo pakalpojumu klāstu, palielinot finansējumu aprūpei mājās, sociālās aprūpes centriem, dienas centriem un jaunām iniciatīvām. 2018.gadā jauna pašvaldības iniciatīva būs pabalsts veselības aprūpei, kas ļaus nesakārtotajā veselības nozarē vismaz 1000 personām katru gadu apmaksāt slīmnīcu rēķinus.

Rīgas pilsētas pašvaldības 2018.gada pamatbudžeta programmās sociālajai aizsardzībai paredzēti izdevumi 91,6 milj. euro (9,6%) no kopējiem pamatbudžeta izdevumiem. Maksimālo īpatsvaru šie izdevumi sasniedza 2013.gadā, kad sociālajai aizsardzībai tika novirzīti 12,7% izdevumu.

Sociālajiem pabalstiem Rīgas pilsētas iedzīvotājiem 2018.gada budžetā paredzēts finansējums 13,8 milj. euro programmā 18.02.00. „Sociālie pabalsti Rīgas pilsētas iedzīvotājiem”.

Kopējais Rīgas domes Labklājības departamenta programmu finansējums, kas nav saistīts ar pabalstu izmaksu, 2018.gadā ir 54,1 milj. euro. Strauji palielinoties minimālajai algai, palielinājās arī Rīgas pilsētas pašvaldības izdevumi pakalpojumu apmaksai, sevišķi sociālās aprūpes sektorā, lai nodrošinātu šo pakalpojumu pieejamību nemainīgā kvalitātē.

Arī sabiedriskā transporta uzņēmuma Rīgas pašvaldības SIA „Rīgas satiksme” noteiktā atlaižu politika ir būtiska sociāli atbildīgas politikas sastāvdaļa.

Investīciju programmā sociālajai aizsardzībai paredzēti 7 milj. *euro*, lai uzsāktu trīs sociālo dzīvojamo māju ar neapdzīvojamām telpām Rīgas Sociālā dienesta teritoriālajam centram, dienas centram un veselības centram Mežrozīšu ielā projektēšanu un būvniecību.

Arī izglītības nozare ir nemainīga Rīgas pilsētas pašvaldības prioritāte.

Izglītības nozari 2016.gadā satricināja Izglītības un zinātnes ministrijas izstrādātā un ieviestā pedagogu darba samaksas modeļa ietekme uz pedagogu atalgojumu un darba slodzi. Būtiskai daļai Rīgas vispārīzglītojošo skolu pedagogu samazinājās atalgojums. Lai to kompensētu un arī pirmsskolu pedagogiem atalgojumu nodrošinātu virs noteiktās minimālās likmes, Rīgas pilsētas pašvaldība 2017.gadā izglītības sektora atalgojumā papildus ieguldīja vairāk nekā 12 milj. *euro*. Vispārējās izglītības programmu pedagogiem ar vismaz pusslodzi un darba stāžu, ne mazāku kā 36 mēneši, tika nodrošinātas veselības apdrošināšanas polises. 2018.gadā plānots šo programmu paplašināt un veselības apdrošināšanu nodrošināt arī pirmsskolas izglītības pedagogiem un pirmsskolas izglītības pedagogu palīgiem – auklītēm.

Pašvaldības budžetā ir iekļauta arī iniciatīva, sākot ar 2018.gadu, palielināt izdevumus atalgojumam nozares saimnieciskajam personālam.

Pēc pašvaldības iniciatīvas skolās tiek nodrošinātas 713 atbalsta personāla (bibliotekārs, logopēds, sociālais pedagogs, speciālais pedagogs, psihologs u.c.) likmes, kuras Izglītības un zinātnes ministrija neapmaksā no valsts budžeta, kā arī 327 interešu izglītības pedagogu likmes skolās.

Izglītības un zinātnes ministrija ar 2018.gadu pārtrauc un samazina speciālo pirmsskolu un internātskolu uzturēšanas finansēšanu, bet Rīgas pilsētas pašvaldība nodrošinās nepieciešamo finansējuma apjomu šīm izglītības iestādēm.

Ar 2018.gada 1.septembri tiks paplašināta pašvaldības iniciatīva nodrošināt brīvpusdienas visiem skolēniem līdz 9.klasei, paredzot līdzekļus arī 10.–12.klašu skolēnu ēdināšanai.

Jau trešo gadu pēc kārtas plānots iegādāties jaunu datortehniku izglītības iestādēm 1,4 milj. *euro* vērtībā.

Izglītības nozares infrastruktūras attīstībai un remontdarbiem 2018.gadā tiks novirzīti vairāk nekā 40 milj. *euro* dažādu investīciju līdzekļu, arī no Eiropas Savienības līdzfinansētajām programmām. Rīgas pilsēta atbildīgi pieiet skolu tīkla pieejamībai pilsētas apkaimēs un cenšas nodrošināt augstu izglītības kvalitāti.

Turpinās un paplašinās sadarbība ar privātajām pirmsskolas izglītības iestādēm.

Infrastruktūras attīstība ir pilsētas prioritāte, un pilsētas sakārtošanai 2018.gada budžetā plānots:

- turpināt iekškvartālu remontdarbu programmu;
- turpināt braucamo ceļu seguma sakārtošanu;
- turpināt investīcijas izglītības iestādēs;
- turpināt Rīgas 1.slimnīcas ēku rekonstrukciju un renovāciju un Rīgas Dzemdību nama renovāciju;

- uzsākt trīs sociālo dzīvojamo māju ar neapdzīvojamām telpām Rīgas Sociālā dienesta teritoriālajam centram, dienas centram un veselības centram projektēšanu un būvniecību Mežrozīšu ielā;
- pabeigt Rīgas Nacionālā zooloģiskā dārza kompleksa “Āfrikas savanna” izbūvi;
- pabeigt Mežaparka Lielās estrādes rekonstrukcijas 1.kārtu;
- aktīva pašvaldības līdzdalība Eiropas Savienības līdzfinansēto fondu projektu realizācijā.

Par Rīgas pilsētas pašvaldības izdevumu sadalījumu nozarēm

Rīgas pilsētas pašvaldības pamatbudžeta ieņēmumi tiek novirzīti pašvaldības funkciju izpildes nodrošināšanai – izdevumiem no budžeta finansētu institūciju, t.sk. pašvaldības izglītības, kultūras, sporta iestāžu, departamentu, sociālo dienestu uzturēšanai, pilsētas pasākumu finansēšanai, pilsētas infrastruktūras uzturēšanai, samaksai par pakalpojumiem pilsētas vajadzībām, t.sk. pašvaldības funkciju izpildei sociālajā un izglītības jomā, sabiedriskajām organizācijām un privātajam sektoram, pabalstiem maznodrošinātajiem iedzīvotājiem, investīciju finansēšanai, līdzfinansējumam Eiropas Savienības fondu projektu apguvei, kā arī dotācijām pašvaldības sabiedriskajam transportam un citiem izdevumiem, kas paredzēti attiecīgajās pamatbudžeta programmās Rīgas domes saistošo noteikumu „Par Rīgas pilsētas pašvaldības 2018.gada budžetu” 3.pielikumā.

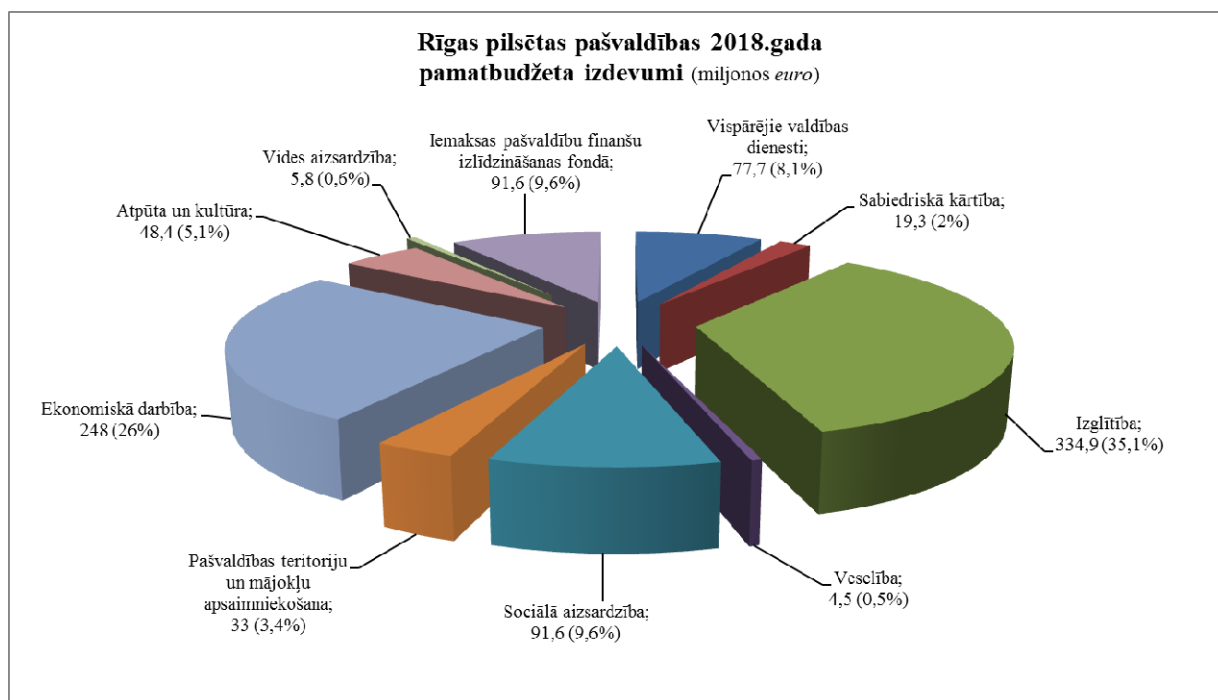
Iemaksas Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā ievērojami samazina ieņēmumu apjomu, kas paliek Rīgas pilsētas pašvaldības rīcībā, un 2018.gadā no pamatbudžeta plānoto ieņēmumu kopējā apjoma 906,5 milj. *euro*, samazinot to par maksājumiem Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā (izdevumi atbilstoši klasifikācijai sadaļā “Vispārējie valdības dienesti”) – 91,6 milj. *euro*, pašvaldības funkciju realizācijas finansēšanai paliek tikai 814,9 milj. *euro*.

Rīgas pilsētas pašvaldības 2018.gada budžets veidots pēc programmu principa, paredzot finansējumu attiecīgu budžeta programmu realizācijai. Budžeta programma ir savstarpēji saistītu, uz kopīgu mērķi orientētu pasākumu vai pakalpojumu kopums, kurš tiek plānots, izpildīts, uzskaitīts un kontrolēts no budžeta finansētās institūcijās saskaņā ar Likumu par budžetu un finanšu vadību un par kuru izpildi atbild budžeta izpildītāji.

Rīgas domes saistošo noteikumu „Par Rīgas pilsētas pašvaldības 2018.gada budžetu” 2.pielikumā ir izdevumu sadalījums atbilstoši nozarēm. Nozaru sadalījums veidots saskaņā ar normatīvajiem aktiem par budžeta izdevumu klasifikāciju.

Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta programmu 01.27.00. „Investīciju programmas realizācija”, 01.39.00. „Līdzfinansējums Eiropas Savienības fondiem un citiem projektiem”, 01.04.00. „Rīgas pilsētas infrastruktūras fonds”, kā arī 03.01.00. “Rīgas domes Īpašuma departamenta darbības un nekustamā īpašuma izmantošanas procesu nodrošinājums” izdevumi ir sadalīti un attiecināti uz vairākām nozarēm.

Pašvaldības budžeta programma 01.19.00. "Izdevumi neparedzētiem gadījumiem (Rīgas domes rezerves fonds)" 5 milj. *euro* apmērā iekļauta sadaļā "Vispārējie valdības dienesti", bet pēc lēmuma par līdzekļu piešķiršanu līdzekļi tiek novirzīti atbilstoši nozarei, kur izdevumi veidojušies.

Sociālā aizsardzība ir nemainīga pēdējo gadu prioritāte, un Rīgas pilsētas pašvaldības 2018.gada pamatbudžeta programmās paredzēti izdevumi 91,6 milj. *euro* (9,6%) no kopējiem pamatbudžeta izdevumiem. Novērojot pašvaldības izdevumu dinamiku, jāsecina, ka sociālās aizsardzības izdevumu īpatsvars kopš 2008.gada, kad sākās valsts ekonomiskās attīstības krīze un šim mērķim tika novirzīti tikai 7,8% no kopējiem izdevumiem, būtiski pieauga līdz 2013.gadam un sasniedza maksimālo īpatsvaru, kad sociālajai aizsardzībai tika novirzīti 12,7% izdevumu. Saskaņā ar Rīgas domes Labklājības departamenta sniegto informāciju objektīvu iemeslu dēļ samazinās trūcīgo personu skaits, un izdevumi sociālajai palīdzībai vairs nepieaug, bet nozares finansējums netiek samazināts, attīstot un paplašinot citus sociālos pakalpojumus.

Sociālajiem pabalstiem Rīgas pilsētas iedzīvotājiem 2017.gada budžetā paredzēts finansējums 13,8 milj. *euro* programmā 18.02.00. „Sociālie pabalsti Rīgas pilsētas iedzīvotājiem”.

Joprojām tiek plānots nodrošināt ēdiena piegādi un izdalīšanu sociāli mazaizsargātām personām 1,8 milj. *euro* apmērā.

Kopējais finansējums, kas paredzēts aprūpes mājās pakalpojumam 2018.gadā, ir jau 12,3 milj. *euro*, lai nodrošinātu pieaugošo pakalpojuma saņēmēju skaitu un uzlabotu sniedzamā pakalpojuma kvalitāti.

Vislielākais izdevumu apjoms 2018.gada pamatbudžetā kā katru gadu ir plānots izglītības nozare – izglītības iestāžu uzturēšanas un ar izglītību saistīto pasākumu finansēšanas programmām. Izdevumi izglītībai ir Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta padotībā esošo izglītības iestāžu izdevumi, izdevumi izglītības pasākumiem, kā arī bērnu mūzikas un mākslas skolu izdevumi, Rīgas domes Īpašuma departamenta izdevumi izglītības iestāžu remontdarbiem, uzturēšanai, investīciju programma.

Izglītības nozarei paredzētais izdevumu apjoms ir 334,8 milj. *euro*, kas ir 35,1% no pamatbudžeta programmām paredzētā kopējā izdevumu apjoma.

Rīgas pilsētas pašvaldība nodrošina visas pamatfunkcijas, kā arī papildu brīvprātīgās funkcijas – atalgojums no pašvaldības budžeta finansēto izglītības iestāžu pedagoģiskajiem darbiniekiem pirmsskolas izglītības iestādēs ir noteikts lielāks par normatīvajos aktos noteikto minimālo likmi un pašvaldība nodrošina papildu atbalsta personāla likmes vispārējās izglītības skolās.

Budžetā ir paredzēti 0,9 milj. *euro* pabalstiem 75 *euro* apmērā pedagogiem, uzsākot jauno mācību gadu.

Veselības apdrošināšana vispārējās izglītības programmu pedagogiem (ar darba stāžu ne mazāk kā 36 mēneši un kuri nodarbināti vismaz 0,5 slodzes) 2018.gadā papildinās veselības apdrošināšana arī pirmsskolas izglītības pedagogiem un pirmsskolas izglītības pedagogu palīgiem. Programmas kopējais apjoms jau sasniedz 1,8 milj. *euro*.

Papildu finansējums 1 milj. *euro* paredzēts 2011.gadā uzsāktajai sadarbībai ar privāto sektoru, un 2018.gadā šim mērķim no pašvaldības budžeta paredzēti jau 14,4 milj. *euro*, jo programmā iesaistīto bērnu skaits pastāvīgi palielinās, sasniedzot 5650, kā arī darbojas auklīšu atbalsta programma. Līdzekļu apjoms, kurš tiks izmaksāts par vienu bērnu 2018.gadā, tiks apstiprināts 2018.gada janvārī, balstoties uz viena bērna faktiskajām uzturēšanas izmaksām 2017.gadā no pašvaldības budžeta un ievērojot Ministru kabineta noteikumus, arī ņemot vērā pamatlīdzekļu nolietojumu pirmsskolās.

Plānots iegādāties jaunu datortehniku izglītības iestādēm 1,4 milj. *euro* vērtībā.

Ar 2016.gada 1.septembri pašvaldība nodrošina brīvpusdienas visiem skolēniem līdz 9.klasei pašvaldības izglītības iestādēs. No 2018.gada 1.septembra plānots paplašināt iniciatīvu un nodrošināt brīvpusdienas arī 10.–12.klašu skolēniem.

Izglītības nozarei ir ieplānots vislielākais valsts budžeta transfertu apjoms – 114,7 milj. *euro*, kur Eiropas Savienības līdzfinansēto projektu realizācijai transfertu finansējums ir 4,6 milj. *euro* un Izglītības un zinātnes ministrijas transfertu apjoms 110,1 milj. *euro*.

Investīciju programmā izglītības iestādēm paredzēti 21,7 milj. *euro*, ar Eiropas Savienības fondu projektu līdzfinansējuma atbalstu tiks uzsākti vairāki mācību vides infrastruktūras pilnveides projekti 13,9 milj. *euro* vērtībā.

Vispārējiem valdības dienestiem izdevumi 2018.gadā plānoti 169,3 milj. *euro* apmērā, no tiem iemaksām Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā 2018.gadā plānoti 91,6 milj. *euro*.

Saeima 2015.gada 4.jūnijā pieņēma jaunu Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas likumu, kas nosaka kārtību, kādā veicama pašvaldību finanšu izlīdzināšana. Iepriekšējais likums „Par pašvaldību finanšu izlīdzināšanu” pieņemts 1998.gadā, šajā laikā ir notikusi administratīvi teritoriālā reforma, un likums vairs nenodrošināja savu sākotnējo mērķi. 2016.gads tika noteikts kā pārejas periods, kas paredzēja, ka ne vienai pašvaldībai vērtētie ieņēmumi nedrīkst samazināties.

Tikai 40% no pašvaldību ienākuma netiek pārdalīti, un ir palielinājusies pašvaldībā deklarēto iedzīvotāju skaita un vecuma sastāva nozīme izlīdzināšanā. Rīgas pilsēta, kura ir viena no nedaudzajām pašvaldībām, kur iedzīvotāju skaits ir palielinājies, iegūst arī finansiāli. Pie augstākas ienākumu prognozes (ar IIN pieaugumu par 6,8% jeb 36,8 milj. *euro*) iemaksas izlīdzināšanas fondā salīdzinājumā ar 2017.gadu pat samazināsies par 0,2 milj. *euro*.

Nodokļu reformā iekļautās izmaiņas attiecībā uz neapliekamā minimuma izmaiņām tuvāko 2 gadu laikā var piespiest veikt korekcijas esošajā Pašvaldību finanšu izlīdzināšanas likumā, jo atsevišķām novadu pašvaldībām var būtiski kristies ieņēmumi.

Rīgas pilsētas pašvaldības iemaksas (% no iekasētā IIN) pašvaldību finanšu izlīdzināšanas fondā no 2008.gada līdz 2018.gadam

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Iemaksas % no IIN	15.728923	19.214871	16.921982	18.566846	17.608217	16.7702823	17.401577	15.8247708	17.1453592	16.8368518	15.6961495

* Ar speciālu Saeimas lēmumu mainīts koeficients 47/53 uz 48/52 sadalījumā starp novadiem un pilsētām

Vispārējiem valdības dienestiem izdevumi ietverti programmās 01.01.00. “Rīgas dome un Finanšu departaments”, 01.03.00. “Dalības maksa sabiedriskajās organizācijās”, 01.07.00. “Pašvaldības ieņēmumu pārvalde”, 01.15.00. “Kredīta procentu nomaksa”, 01.09.00. “Izdevumi neparedzētiem gadījumiem (Rīgas domes rezerves fonds)”, 01.26.00. “Vēlēšanu komisijas darbības nodrošināšana”, 02.01.00. “Pilsētas attīstības departamenta darbības nodrošināšana”, 03.01.00. “Īpašuma departamenta darbības nodrošināšana”, 27.01.00. “Rīgas pašvaldības dzīvojamo māju privatizācijas komisijas darbības nodrošināšana” u.c.

Sabiedriskajai kārtībai, kas ietver programmu izdevumus Rīgas pašvaldības policijas darbības nodrošināšanai un atbilstošos izdevumus investīciju programmā, paredzēts finansējums 19,3 milj. *euro* jeb 2% no kopējiem izdevumiem.

Pašvaldības budžeta izdevumu īpatsvars ekonomiskās darbības nozarē 2018.gadā palielināsies par 26,8 milj. *euro* salīdzinājumā ar 2017.gadu, un kopējie izdevumi plānoti 248 milj. *euro*. Saskaņā ar budžeta klasifikāciju plānoti izdevumi satiksmes infrastruktūras, sabiedriskā transporta programmu realizācijai, ielu uzturēšanai, Rīgas pilsētas būvvaldei, Rīgas pašvaldības aģentūrai „Rīgas pilsētas arhitekta birojs”, tūrisma nozares programmām, zemes, uz kuras atrodas pašvaldības institūcijas, atpirkšanai un nekustamā īpašuma iegādei pašvaldības izpildinstitūciju vajadzībām, maksājumi Dienvidu tilta celtniecības izdevumu segšanai.

Nozarei finansējums tiek paredzēts arī no valsts budžeta transfertiem – mērķdotācija no autoceļu fonda pašvaldības autoceļiem un ielām plānota 10,4 milj. *euro* apmērā.

Rīgas pilsētas pašvaldības 2018.gada budžetā finansējuma apjoms dotācijai pilsētas sabiedriskajam transportam paredzēts 100,2 milj. *euro*. Valsts budžeta mērķdotācija pasažieru regulārajiem pārvadājumiem budžetā plānota 8,2 milj. *euro* un kopā programmai 108,4 milj. *euro*.

Rīgas pilsētas pašvaldība ar Rīgas domes 2010.gada 24.augusta saistošajiem noteikumiem Nr.89 “Par braukšanas maksas atvieglojumiem Rīgas pilsētas sabiedriskā transporta maršrutu tīklā” un to grozījumiem ir noteikusi braukšanas maksas atlaides pensionāriem, 1.–12.klases skolēniem, arodskolu skolēniem, politiski represētajām personām un nacionālās pretošanās kustības dalībniekiem, Černobiļas AES avārijas seku likvidācijas dalībniekiem, 1.–3.grupas invalīdiem, daudzbērnu ģimeņu vecākiem, bāreņiem, sociālās aprūpes un rehabilitācijas centros ilgstoši dzīvojošajām personām 100% apmērā.

Ar Rīgas domes 2016.gada 27.septembra saistošajiem noteikumiem studējošajiem, pašvaldības izglītības iestāžu pedagogiem un strādājošajiem vecuma pensionāriem, arī Kultūras ministrijas dibināto skolu pedagogiem, pašvaldības izglītības iestāžu tehniskajiem darbiniekiem un sociālā darba speciālistiem Rīgas domes Labklājības departamenta pakļautības iestādēs ar 2016.gada 1.decembri papildus ir noteikta konkrēta biļetes cena ar atvieglojumu.

Ar Rīgas domes 2017.gada 11.aprīļa saistošajiem noteikumiem noteikti braukšanas maksas atvieglojumi ārstniecības procesā iesaistītajām personām, kuras strādā Rīgas pilsētas pašvaldības veselības aprūpes kapitālsabiedrībās.

Ir noteiktas pasažieru grupas, kuras ir tiesīgas iegādāties noteiktam braucienam skaitam paredzētās biļetes ar braukšanas maksas atvieglojumu vienam braucienam.

Bez maksas sabiedriskā transporta maršrutu tīklā ir tiesīgi braukt pirmsskolas vecuma bērni, valsts un pašvaldības policijas darbinieki, ja viņi veic dienesta pienākumus, un visi pasažieri 4.maijā, 23. un 24.jūnijā, 18.novembrī, 31.decembrī, 1.janvārī un tradicionālo Rīgas pilsētas svētku laikā (augusta sestdienā, svētdienā), kā arī pasažieri, kas sabiedriskā transporta pakalpojumus izmanto īpašos apstākļos (piemēram, masu pasākumi, svētku un svinamās dienas, laikapstākļi, avārijas u.c.) saskaņā ar Rīgas pilsētas pašvaldības portālā www.riga.lv publicēto informāciju.

Rīgas pilsētas pašvaldības 2018.gada pamatbudžetā palielināts satiksmes infrastruktūras objektu finansējums no līdzfinansējuma Eiropas Savienības fondu projektiem par 12,9 milj. *euro*.

Plānots nodrošināt pilsētas ielu seguma atjaunošanu 13,1 milj. *euro* apmērā no pilsētas investīciju programmas. Veloceļa “Imanta – Daugavgrīva” izbūvei plānoti 2,9 milj. *euro*.

Rīgas pilsētas pašvaldības 2018.gada budžeta izdevumu daļā programmas 01.05.00. „Dienvidu tilta celtniecības izdevumu segšanai” izdevumu apjoms ir 53,9 milj. *euro*, un salīdzinājumā ar 2017.gada izdevumiem tas nav mainījies.

Vides aizsardzības nozarei 2018.gada pamatbudžetā plānots finansējums 5,8 milj. *euro* pilsētas uzturēšanas programmu realizācijai, t.sk. plānota ar Eiropas Savienības līdzfinansējumu saistīto projektu realizācija 2,8 milj. *euro* apmērā.

Pašvaldības teritoriju un mājokļu apsaimniekošanas izdevumiem 2018.gadā plānoti 33 milj. *euro* jeb 3,5% no kopējiem izdevumiem. Finansējums paredzēts pašvaldības teritoriju un pilsētai piederošo dabas pamatņu sakopšanai, kapsētu teritoriju uzturēšanai, Rīgas domes Mājokļu un vides departamenta, Rīgas pilsētas pašvaldības izpilddirekciju un Rīgas pašvaldības aģentūras „Rīgas gaisma” izdevumiem un iekškvartālu sakārtošanai.

Pašvaldības izdevumi veselības nozarei 2018.gadā paredzēti 4,5 milj. *euro* apmērā. Veselības nozares izdevumus 2018.gadā bez investīciju programmas, kurā paredzēts turpināt Rīgas 1.slimnīcas teritorijas labiekārtošanu, veido Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta programma „Departamenta padotībā esošo iestāžu darbinieku obligātās veselības pārbaudes un citi darba devēja izdevumi”, centralizētā programma „Rīgas pilsētas pašvaldības darbinieku veselības apdrošināšana”.

Atpūtas un kultūras nozares programmām Rīgas pilsētas pašvaldības 2018.gada budžetā plānots finansējums 48,4 milj. *euro* jeb 5,1% no kopējiem izdevumiem, jo ir plānots pabeigt Mežaparka Lielās estrādes rekonstrukcijas 1.kārtu, plānota plaša programma Latvijas valsts simtgades pasākumiem un Dziesmu un deju svētku pasākumu organizēšanā, pieaug izdevumi VEF Kultūras pils uzturēšanai un pasākumu organizēšanai pēc objekta rekonstrukcijas.

Uz šo nozari attiecināmas Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta pārziņā esošās kultūras iestāžu un pasākumu programmas, kā arī departamenta pārziņā esošās sporta programmas un pasākumi, Rīgas domes Finanšu departamenta programmas – „Dotācija Rīgas pašvaldības SIA „Rīgas Nacionālais zooloģiskais dārzs””, „Dotācija SIA „Rīgas meži””, kā arī programma „Rīgas pašvaldības aģentūra „Rīgas pieminekļu aģentūra””.

Par atlīdzību Rīgas pilsētas pašvaldības struktūrvienībās

Minimālā darba alga no 2018.gada 1.janvāra būs 430 *euro* mēnesī. Rīgas domes Finanšu departaments ir sagatavojis priekšlikumu, kas paredz papildu finansējumu 3,4 milj. *euro* budžeta programmām, lai nodrošinātu, ka atalgojums nevienam amatam pašvaldībā nav zemāks par minimālo algu.

Lai situāciju risinātu arī ar amatiem, kuru atalgojums pārsniedz minimālo algu, paredzēts papildu finansējums iestādēm 4,4 milj. *euro*, individuāli izvērtējot pašreizējo situāciju. Lielāko finansējumu saņems Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departaments 3 milj. *euro*, kas ļaus paaugstināt atalgojumu skolotāju palīgiem pirmsskolas izglītības iestādēs (auklītēm) no 454 *euro* mēnesī līdz 504 *euro* mēnesī. Atalgojuma palielinājums paredzēts arī citiem izglītības nozarē strādājošajiem darbiniekiem (pavāri, dežuranti, lietveži u.c.) un arī sociālajā nozarē strādājošajiem – gan aprūpētājiem, gan sociālajiem darbiniekiem.

Valsts kancelejas sagatavotajā informatīvajā ziņojumā “Par Valsts pārvaldes attīstības politikas pamatnostādņu 2014.–2020.gadam un Valsts pārvaldes cilvēkresursu attīstības koncepcijas īstenošanu” ir norādīts, ka valsts nevar ietekmēt darbinieku skaitu pašvaldībās. Teiktais daļēji neatbilst patiesībai, jo nozaru ministriju izstrādātie normatīvie akti paredz papildu birokrātisku regulējumu un administratīvā sloga pieaugumu attiecībā uz pašvaldībām. Rīgas

pilsētas pašvaldība šobrīd ir noraidījusi Rīgas pilsētas būvvaldes pieprasījumu 2018.gadam par papildu 11 amatu vietu izveidi, lai nodrošinātu Ekonomikas ministrijas prasības par vienotās Būvniecības informācijas sistēmas datubāzes ieviešanu pašvaldībā, kas Rīgas pilsētas būvvaldes darbiniekiem liktu skenēt visus iesniegtos dokumentus un manuāli ievadīt tos sistēmā. Sistēmas izstrādātājiem ir jānodrošina tāda sistēmas darbība, kas atvieglo sistēmas lietotāju darbu, nevis uzliek papildu administratīvo slogu.

Rīgas pilsētas pašvaldības budžetā paredzēts noteiktu amata vienību skaita pieaugums 2018.gadā:

- 14 aprūpētāju amata vietas Rīgas sociālās aprūpes centros, lai nodrošinātu aprūpi atbilstoši normatīvajos aktos izvirzītajiem kritērijiem un klientu veselības stāvoklim, kas ar katru gadu pasliktinās;
- 12 amata vietas Rīgas domes Mājokļu un vides departamentā, no tām 7 vietas jaunas Inženierkomunikāciju nodaļas izveidei, lai nodrošinātu Ministru kabineta 2017.gada 27.jūnija noteikumu Nr.384 "Noteikumi par decentralizēto kanalizācijas sistēmu apsaimniekošanu un reģistrēšanu" prasības. Atbilstoši šīm prasībām pašvaldība organizē decentralizēto kanalizācijas sistēmu reģistra izveidi un uzturēšanu;
- 11 amata vietas Rīgas domes Satiksmes departamentā, lai uzlabotu departamenta darba kapacitāti;
- 8 amata vietas citās pašvaldības struktūrvienībās.

Par Rīgas pilsētas pašvaldības investīciju programmu

Rīgas pilsētas pašvaldības investīciju programmas 2018.gada izdevumi plānoti 68,7 milj. *euro* apmērā.

Pilsētas ielu seguma atjaunošanai 2018.gadā no investīciju programmas plānots izlietot 13,1 milj. *euro*, kas ir par 1,5 milj. *euro* vairāk nekā 2017.gadā.

Veloceļa "Imanta – Daugavgrīva" izbūvei plānoti 2,9 milj. *euro*.

Lai varētu laicīgi un kvalitatīvi sagatavot Eiropas Savienības līdzfinansēto projektu pieteikumus, ir paredzēti līdzekļi investīciju projektu dokumentācijas (tehnisko projektu) izstrādei un ekspertīzei 4 milj. *euro*.

Turpināsies plaša apjoma remontdarbi Rīgas izglītības iestādēs 21,8 milj. *euro* apmērā – renovācija, jaunu projektu izstrāde, teritoriju labiekārtošana, energoefektivitātes uzlabošana, vēsturisko fasāžu atjaunošana, sporta zāļu atjaunošana, virtuves bloku atjaunošana.

2018.gadā tiks pabeigta Mežaparka Lielās estrādes rekonstrukcijas 1.kārta un plānotais finansējums paredzēts 14,8 milj. *euro*.

Piešķirts finansējums, lai turpinātu Rīgas 1.slimnīcas ēku rekonstrukciju un renovāciju un Rīgas Dzemdību nama renovāciju.

Plānots pabeigt arī Rīgas Nacionālā zooloģiskā dārza kompleksa "Āfrikas savanna" izbūvi ar finansējumu 1,4 milj. *euro* un par 7 milj. *euro* uzsākt trīs sociālo dzīvojamo māju ar neapdzīvojamām telpām Rīgas Sociālā dienesta teritoriālajam centram, dienas centram un veselības centram Mežrozīšu ielā projektēšanu un būvniecību.

Papildus investīciju programmai iekškvartālu un piebraucamo ceļu infrastruktūras atjaunošanas programmai (01.14.00.) plānots finansējums 4 milj. *euro* apmērā.

Par līdzfinansējumu Eiropas Savienības fondiem un citiem projektiem

Pilsētas iespējas un pašvaldības investīciju programmas apjomi nav pietiekami, lai nodrošinātu visu nepieciešamo pašvaldības infrastruktūras objektu attīstību. Periods, kas bija saistīts ar ieilgušo Eiropas Savienības līdzfinansēto projektu realizācijas noteikumu izstrādi valdības līmenī jaunajam plānošanas periodam, vēl nav beidzies, un 2018.gadā īstenojamo Eiropas Savienības līdzfinansēto projektu realizācijas gaita sagaidāma straujāka, pretējā gadījumā lielāks risks un atbildība tiks uzlikta Rīgas pilsētas pašvaldības 2019.gada un 2020.gada budžetam.

Rīgas pilsētas pašvaldības budžetā jaunu attīstības projektu finansēšanā budžeta programmai 01.39.00. "Līdzfinansējums Eiropas Savienības fondiem un citiem projektiem" ir plānots finansējums 34,9 milj. *euro*.

Lielākais finansējuma apjoms paredzēts izglītības nozarei 13,9 milj. *euro*, kas ir 39,8% no programmas izdevumiem. Nozīmīgākie programmas projekti: realizēt Rīgas Franču liceja infrastruktūras pilnveidošanu un uzsākt Rīgas Angļu ģimnāzijas mācību vides infrastruktūras pilnveidošanu.

Izglītības nozare ir līdere pēc iesniegto projektu skaita, tomēr lielākā daļa projektu ir nelieli un saistīti ar mūžizglītības programmas „Comenius” realizāciju.

2018.gadā ir plānots uzsākt vairāku nozīmīgu satiksmes infrastruktūras objektu izbūvi – Daugavas stadiona apkārtnes sakārtošanu un Salu tilta rekonstrukcijas 2.kārtu.

Pašvaldības budžeta finansēšanas daļa

Likumā par budžeta un finanšu vadību noteikts, ka pašvaldību budžeti katram saimnieciskajam gadam ietver visus pašvaldību (pašvaldību institūciju) iekasētos vai saņemtus ieņēmumus un aizņēmumus, kurus pašvaldības apropriē pašvaldību mērķiem. Likuma "Par pašvaldību budžetiem" 11.pantā noteikts, ka pašvaldību budžetos ir ieņēmumu daļa, izdevumu daļa un finansēšanas daļa. Pašvaldības savus budžetus izstrādā atbilstoši budžeta ieņēmumu, izdevumu un finansēšanas klasifikācijai, kuru nosaka Ministru kabinets.

Ministru kabineta 2005.gada 22.novembra noteikumi Nr.875 „Noteikumi par budžeta finansēšanas klasifikāciju”, kā arī Valsts kases norādījumi (piemēram, 2014.gada 30.jūnija vēstule Nr.8-5.19/782 „Par 2013.gada pārskatu”) nosaka finansēšanas sadalījumu.

Rīgas pilsētas pašvaldības 2018.gada budžetā saskaņā ar visu iepriekšminēto normatīvo aktu un Valsts kases prasībām plānoti darījumi finansēšanas daļā:

- aizņēmumi, kas budžetā lietošanas ērtībai tiek iedalīti kā „Eiropas Savienības projektu līdzfinansēšana un priekšfinansēšana”, kā arī „pilsētas pašvaldības investīciju programmas finansēšanai”;
- aizņēmumu atmaksa, kas tiek iedalīta pirmstermiņa atmaksā, noslēdzoties Eiropas Savienības projektu realizācijai un saņemot priekšfinansēšanā ieguldītos aizņēmuma līdzekļus, kā arī pārējo aizņēmumu pamatsummu saistību atmaksā;
- finanšu līzings, kur iekļauti maksājumi Rīgas pašvaldības SIA „Rīgas pilsēt būvnieks”.

Budžeta finansēšanas daļa, līdzīgi kā budžeta ieņēmumu vai izdevumu daļa, var tikt mainīta, izdarot kārtējos grozījumus Rīgas pilsētas pašvaldības budžetā.

Par pašvaldības īstenoto finanšu resursu vadību

Kopējie Rīgas pilsētas pašvaldības pamatbudžeta ieņēmumi 2018.gadā ir paredzēti 906,5 milj. *euro* un izdevumi 954,8 milj. *euro*, budžeta deficītam 2018.gadā veidojot 48,3 milj. *euro* jeb 5,3% no budžeta ieņēmumiem.

Rīgas pilsētas pašvaldības budžets tiek plānots, paredzot, ka Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta ieņēmumi pārsniedz pilsētas budžeta uzturēšanas izdevumus.

Rīgas pilsētas pašvaldības budžetā izveidojas deficīts, jo Rīgas pilsētas pašvaldība atbilstoši iespējam cenšas nodrošināt pilsētas infrastruktūras attīstību, īstenojot Rīgas pilsētas pašvaldības investīciju un Eiropas Savienības līdzfinansētos projektus. Budžeta deficīts nepārsniedz attīstības programmām paredzētos līdzekļus, un tiek finansēts, piesaistot aizņēmumus un naudas līdzekļu uzkrājumu.

Plānojot budžetu, ir paredzēts, ka Rīgas pilsētas pašvaldības budžeta līdzekļu uzkrājumi arī 2018.gada beigās būs ne mazāk kā 20,7 milj. *euro*.

Likumā „Par valsts budžetu 2018.gadam” noteikts, ka pašvaldībām nav tiesību uzņemt ilgtermiņa saistības atbilstoši likuma „Par pašvaldību budžetiem” 22.pantam, izņemot saistības līdz pieciem gadiem pašvaldību autonomo funkciju nodrošināšanai nepieciešamajiem pakalpojumiem, datortehnikas, sakaru un citas biroja tehnikas iegādei, pakalpojumiem ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu nodrošināšanai, atsevišķu investīciju projektu īstenošanai, Publiskās un privātās partnerības likumā noteiktajā kārtībā akceptēto publiskās un privātās partnerības projektu īstenošanai.

Ilgtermiņa saistības likuma „Par pašvaldību budžetiem” izpratnē ir saistības, kuras pašvaldības uzņemas, slēdzot līgumus par preču pirkšanu vai nomu vai pakalpojumu saņemšanu, vai būvdarbu veikšanu pasūtītāja vajadzībām un līgumus, kas paredz pašvaldības budžeta līdzdalību konkrētu projektu realizācijā, bet kopējo samaksu par attiecīgo darījumu pašvaldība neveic divpadsmit mēnešu laikā no līguma noslēgšanas brīža.

Saskaņā ar likumu „Par valsts budžetu 2018.gadam” pašvaldībām ir noteikti šādi aizņēmšanās mērķi:

- Eiropas Savienības fondu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu īstenošanai, t.sk. kapitālsabiedrību pamatkapitāla palielināšanai ar mērķi nodrošināt pašvaldību līdzfinansējumu Eiropas Savienības

fondu un pārējās ārvalstu finanšu palīdzības līdzfinansēto projektu īstenošanai, kā arī Emisijas kvotu izsolišanas instrumenta līdzfinansēto projektu īstenošanai;

- Eiropas Savienības fondu ierobežotās projektu iesniegumu atlases projektu priekšfinansēšanai (jauns mērķis);

- izglītības iestāžu, t.sk. pirmsskolas izglītības iestāžu, investīciju projektiem, sociālo iestāžu investīciju projektiem, pašvaldību katlumāju (ar jaudu līdz 3 MW) energoefektivitātes uzlabošanas investīciju projektiem, investīcijām ārkārtas (avārijas) seku neatliekamai novēršanai, pašvaldību autonomo funkciju veikšanai nepieciešamā transporta iegādei, investīciju veikšanai valsts nozīmes arhitektūras pieminekļos, pašvaldības autonomo funkciju veikšanai nepieciešamā nekustamā īpašuma iegādei, kurš atrodas citas pašvaldības administratīvajā teritorijā, Mežaparka Lielās estrādes rekonstrukcijai, investīciju projektu dokumentācijas izstrādei;

- likumā “Par pašvaldību finanšu stabilizēšanu un pašvaldību finansiālās darbības uzraudzību” noteikto pasākumu izpildei;

- valsts nozīmes sporta, aizsardzības infrastruktūras attīstības projektiem, kuri tiek realizēti ar valsts budžeta līdzfinansējumu;

- valsts budžeta līdzfinansētu kultūras iestāžu investīciju projektu pabeigšanai. Pašvaldības budžeta faktiskais ieguldījums (līdzfinansējums) 2018.gadā kultūras iestāžu investīciju projekta pabeigšanai nav mazāks par 25% no pašvaldības kopējām izmaksām un nepieciešamā aizņēmuma apmērs nav lielāks par 75% no pašvaldības kopējām izmaksām;

- ceļu un to kompleksa investīciju projektiem, t.sk. šo projektu ietvaros paredzēto siltumtrašu, ūdensvada un kanalizācijas tīklu renovācijai un izbūvei. Pašvaldības budžeta faktiskais ieguldījums (līdzfinansējums) 2018.gadā ceļu un to kompleksa investīciju projektā nav mazāks par 25% no pašvaldības kopējām izmaksām un nepieciešamā aizņēmuma apmērs nav lielāks par 75% no pašvaldības kopējām izmaksām;

- kultūras iestāžu investīciju projektiem. Pašvaldības budžeta faktiskais ieguldījums (līdzfinansējums) 2018.gadā kultūras iestāžu investīciju projektā nav mazāks par 40% no pašvaldības kopējām izmaksām un nepieciešamā aizņēmuma apmērs nav lielāks par 60% no pašvaldības kopējām izmaksām (jauns mērķis);

- kurināmā iegādei un pirmpirkuma tiesību izmantošanai;

- pašvaldību prioritāro investīciju projektu īstenošanai ar maksimālo pašvaldības aizņēmumu summu 250 000 *euro* apmērā republikas pilsētu pašvaldībām un reģionālās nozīmes attīstības centru pašvaldībām un 400 000 *euro* apmērā pārējām novadu pašvaldībām.

Saskaņā ar likumu “Par valsts budžetu 2018.gadam” pašvaldības var sniegt galvojumus par tām parādsaistībām, kuras uzņemas pašvaldības kapitālsabiedrības investīciju projektu īstenošanai, kā arī par tām parādsaistībām, kuras uzņemas studējošie studiju kredīta un studējošo kredīta saņemšanai no kredītiestādes.

Izvērtējot Rīgas pilsētas pašvaldības iespējas piesaistīt aizņēmumus pilsētas investīciju projektu īstenošanai, atbilstoši likumdošanā un Rīgas pilsētas pašvaldības normatīvajos aktos noteiktajiem kritērijiem kopējais plānotais jaunu saistību apjoma limits 2018.–2020.gada periodā veido 250 milj. *euro*.

2018.gadā paredzēts piesaistīt aizņēmumu līdzekļus kopsummā par 59,2 milj. *euro*, kas novirzāmi – Eiropas Savienības fondu projektu līdzfinansēšanai

18,1 milj. *euro*, Mežaparka Lielās estrādes rekonstrukcijas 1.kārtai 14,8 milj. *euro*, pārējām investīcijām 26,3 milj. *euro*.

Tā kā turpmākajos gados notiks arī iepriekš uzņemto saistību, t.sk. Dienvidu tilta būvniecības un finansēšanas saistību atmaksa, kā arī Eiropas Savienības projektu finansēšanai piesaistīto saistību pirmstermiņa atmaksa pēc projekta priekšfinansēšanas izdevumu atmaksas no Eiropas Savienības, paredzams, ka Rīgas pilsētas pašvaldības kopējais ilgtermiņa parādsaistību pamatsummu apjoms pret kārtējā gada budžeta ieņēmumiem samazināsies no 69% 2017.gada beigās līdz 65% 2020.gada beigās, uzlabojot Rīgas pilsētas pašvaldības ilgtermiņa saistību vadības stratēģijā noteikto 100% kritēriju.

Līdz 2017.gada beigām Rīgas pilsētas pašvaldība ir atmaksājusi 43% no kopējām Dienvidu tilta būvniecības un finansēšanas saistībām. Finanšu departaments nodrošina saistību portfeļa regulāru uzraudzību un izvērtēšanu, ņemot vērā aktuālo finanšu tirgus situāciju, vērtējot iespējas šo saistību pārfinansēšanai.

Rīgas pilsētas pašvaldības finanšu situācijas stabilitāti apliecina arī starptautisko kredītreitingu aģentūru novērtējumi.

Kredītreitingu aģentūra „Standard & Poor’s” 2017.gada oktobrī apstiprināja Rīgas pilsētas reitingu ilgtermiņa un īstermiņa saistībām BBB+/A-2 līmenī, nosakot stabilu reitinga nākotnes prognozi.

Kredītreitingu aģentūra „Moody’s Investors Service”, novērtējot Rīgas pilsētas pašvaldības finanšu un ekonomisko situāciju, 2017.gada novembrī vēlreiz apstiprināja Rīgas pilsētas ilgtermiņa attīstības kredītreitingu Baa1 līmenī, nosakot stabilu reitinga nākotnes attīstības prognozi.

Domes priekšsēdētājs

N.Ušakovs